

Forum

Hervorm jurysysteem Gouden Kalf

Joris J. Ebbers

Het Nederlands Film Festival (NFF) wil Nederlandse filmmakers bij elkaar brengen, aandacht vragen voor hun films bij een groot publiek en de positie van de Nederlandse film verbeteren. De hervorming van de Gouden Kalf-competitie kan daaraan bijdragen. Een jurysysteem gemodelleerd naar dat van de Oscars zal het Gouden Kalf steviger op een voetstuk plaatsen.

Sinds de eerste editie in 1981 is het NFF uitgegroeid tot het bekendste festival van de Nederlandse film. De editie van 2010 trok 154.000 bezoekers, die konden kijken naar ruim vierhonderd lange en korte films, waarvan er 106 ook nog eens in première gingen. Ook is er jaarlijks veel media-aandacht voor het evenement. Hoewel er veel successen behaald zijn, kan het NFF zijn oorspronkelijke drie doelen nog verder verwezenlijken door de manier waarop de Gouden Kalveren worden toegekend te vernieuwen.

De Gouden Kalf-competitie is misschien wel de spil van het festival. Het Gouden Kalf is de bekendste filmprijs van Nederland, door velen gezien als het Nederlandse equivalent van de Amerikaanse Oscar. Sinds de eerste editie van het NFF worden de Gouden Kalveren uitgereikt in de categorieën Lange Speelfilm, Beste Acteur, Beste Actrice, Beste Korte Film en de Cultuurprijs. In de loop der jaren zijn daar verschillende categorieën bij gekomen en weer af gevallen. De nieuwe categorieën in de Gouden Kalf-competitie zijn een uitbreiding in de diepte – Beste Scenario, Beste Camera – en in de breedte – Beste Lange Documentaire, Beste Televisiedrama.

Op dit moment wordt de potentie van het Gouden Kalf als prijs echter niet volledig benut. Enkele jaren geleden al werd gemeld dat er onder Nederlandse

filmmakers zelfs sprake zou zijn van een devaluatie van de waarde van een Gouden Kalf. (Nuchelmans 2004) Enerzijds hangt die devaluatie mogelijk samen met het relatief grote aantal Gouden Kalveren in verhouding tot het aantal in Nederland geproduceerde films. Anderzijds zouden Gouden Kalveren een grotere waarde kunnen vertegenwoordigen voor zowel de winnaars als de Nederlandse filmindustrie als de prijs een duidelijker profiel zou hebben.

Ander jurysysteem

De vergelijking van de Gouden Kalveren met de Amerikaanse Oscars gaat niet helemaal op. Het verschil tussen de twee prijzen zit hem in het jurysysteem, en als gevolg hiervan hoe beslist wordt wie de Gouden Kalveren mee naar huis mogen nemen.

De procedure rond de Gouden Kalf-jury is van 1981 tot vorig jaar min of meer constant gebleven. Tot 2010 bestond de jury meestal uit zeven of acht personen, doorgaans zelf professioneel actief in de filmindustrie, of afkomstig uit andere kunstdisciplines. In 2010 werd de jury uitgebreid tot dertien personen. Ook werd ze opgedeeld in drie subgroepen die zich bogen over drie verschillende categorieën: lange speelfilms, documentaires en korte films en televisiefilms.

Joris J. Ebbers

is docent en onderzoeker Cultureel ondernemerschap en management aan de Universiteit van Amsterdam Business School

Los van het feit dat het voor een relatief kleine jury een enorme taak is om alle voor het NFF geselecteerde films goed te beoordelen, vormt het jurysysteem als zodanig ook een belemmering voor het bereiken van de doelen van de oprichters van het NFF. De filmmakers, het grote publiek en de Nederlandse film-industrie zouden er namelijk bij gebaat zijn wanneer het jurysysteem van de Gouden Kalveren zou worden gemodelleerd naar dat van de Oscars. In plaats van de kleine, jaarlijks van samenstelling wisselende jury zou er een grote, nauwelijks van samenstelling wisselende jury komen, bestaande uit alle Nederlandse filmmakers die in het verleden zelf ooit voor een Gouden Kalf genomineerd zijn. In de eerste fase zullen al deze juryleden kandidaten naar voren mogen schuiven in de categorie waarvoor ze zelf vroeger genomineerd zijn. Binnen elke categorie zullen de drie kandidaten met de meeste stemmen de officiële genomineerden vormen. In de tweede fase zullen vervolgens alle juryleden hun stem mogen uitbrengen op hun favoriete kandidaat onder de genomineerden in elk van de categorieën.

Oorspronkelijke doelen

Behalve dat dit nieuwe jurysysteem naar verwachting extra spanning, publiciteit en lobbyactiviteit van de potentiële prijswinnaars zal opleveren, draagt het ook bij aan de drie oorspronkelijke doelen van het NFF.

Ten eerste: een jurysysteem waarbij een grote groep erkende Nederlandse filmmakers nauw wordt betrokken, heeft tot gevolg dat het Gouden Kalf – nog meer dan nu – een prijs van en voor Nederlandse filmmakers wordt. In die zin bereikt het NFF dan ook zijn doel om Nederlandse filmmakers dichter bij elkaar te brengen. In dit geval niet alleen fysiek op het festival, maar ook artistiek doordat een grote groep filmmakers wordt betrokken in de publieke erkenning van hun collega's. Bijkomend voordeel: kritiek van filmmakers op het oordeel van de jury kan tot op zekere hoogte voorkomen worden.

Ten tweede: als de Gouden Kalveren worden toegekend door een grote, stabiele jury, zullen de winnaars in vergelijking met vorige edities minder uiteenlopend en verrassend zijn. Kleine jury's hebben elk jaar een ander profiel en moeten er elke keer weer gezamenlijk uit zien te komen. De groepsdynamiek binnen een kleine jury en het zoeken naar consensus kunnen ertoe leiden dat het profiel van de Gouden Kalf-winnaar elk jaar sterk verschilt. Voor het grote filmpubliek geeft het Gouden Kalf op dit moment daarom geen helder, eenduidig kwaliteitssignaal af waarop het zijn filmconsumptie kan baseren.

Ten derde: eerder onderzoek laat zien dat het winnen van een Gouden Kalf in de categorieën Beste Lange Speelfilm en Beste Regisseur geen indruk lijkt te maken op een aantal belangrijke investeerders in Nederlandse films. Filmdistributeurs investeren zelfs minder in de vorm van een minimumgarantie in films van producenten die onlangs de prijs voor Beste Lange Speelfilm in de wacht hebben gesleept. (Ebbers 2011) In sommige gevallen – zoals vorig jaar met de film *Joy* – kan de oorzaak zijn dat de film die in deze categorie heeft gewonnen geen groot publiekssucces is geweest. Het voordeel voor investeerders is echter wel dat een Gouden Kalf met een duidelijk profiel ze beter in staat stelt om de prijswinnaars in te zetten in de marketing en publiciteitscampagne van de films waar ze bij betrokken zijn. Dit geldt overigens niet alleen voor de films waarvoor het Gouden Kalf al is toegekend, maar ook voor de films die de winnaars in de toekomst eventueel nog gaan maken.

Een ander jurysysteem zal echter niet per definitie betekenen dat Gouden Kalf-winnaars in de toekomst grotere investeringen zoals minimumgaranties van distributeurs kunnen verwachten. Het is immers vooraf niet duidelijk wat het effect van dit nieuwe jurysysteem op het profiel van het Gouden Kalf en zijn winnaars zal zijn. Het valt bijvoorbeeld nog te bezien of de prijzen vooral naar de makers van publieksfilms of juist kunstzinnige films zullen gaan.

Kort samengevat: iedereen zal gebaat zijn bij een grotere mate van continuïteit in de samenstelling van de Gouden Kalf-jury, omdat deze zal leiden tot een duidelijker profiel van zowel de prijs als zijn winnaars. Uiteindelijk zal dit resulteren in een situatie waarin iedereen het Gouden Kalf en zijn winnaars zal associëren met films die ze of absoluut *wel* of absoluut *niet* moeten hebben gezien. En hier is iedereen bij gebaat: filmmakers, het grote publiek en investeerders, want een signaal zonder heldere betekenis loopt immers het risico door iedereen te worden genegeerd.

Literatuur

- Ebbers, J.J. en N.M. Wijnberg (2011) 'Nascent ventures competing for start up capital: matching reputations and investors'. In: *Journal of Business Venturing*, jrg. 26.
- Nederlands Film Festival (2011) *Festival historie*. (www.filmfestival.nl/nl/over-nff/festivalhistorie) (website geraadpleegd op 19 april 2011).
- Nuchelmans, A. (2004) 'De loden last van het Gouden Kalf: het belang van filmprijzen voor regisseur en acteur'. In: *Boekman*, jrg. 16, nr. 60, 115-120.